

lág irodalmával, ezen a ponton érintkezett először közéletünkkel s ezen a ponton tört ki a válság, melynek során több tagunk kivált az igazgatóságból, részint egyébirányu elfoglaltságukra hivatkozva, részint arra, hogy nem értenek egyet az igazgatóság határozatával. Herczeg Ferenc, akinek kilépését valamennyien őszintén fájjalunk, hírlapi nyilatkozatot tett közzé. Kijelentette, hogy „teljesen tisztában van Krudy és Móricz irodalmi jelentőségével“. Kijelentette azt is, hogy „nincs olyan szükségét szenvedő magyar tehetség, legyen bár meggyőződésére nézve keresztény-konzervatív, vagy akár szocialista is, akitől sajnálni tudná a díjat“ s ennek én különösen örültem, mert magam se tudnám tömöbben jellemezni azt a pártatlanságot, mely vezetésem alatt állott Magyar Pen Clubot irányította. Mindössze azt vetette a dőnés ellen, hogy a díjat „tudomása szerint nyomorenyhítésre szánták“. Ez a feltevése tévedésen alapul. Én, aki a díjat hazahoztam, nyomban londoni látogatásom után megírtam, hogy ez nem alimizna és nem könyöradomány, hanem az alkotó tehetségnek, a költői gazdagságnak járó koszoru s ezt hangsúlyoztam az idej közgyűlésen tartott elnöki beszédemben is, melyet több ujság szó szerint közölt. A Pen Club nem is vállalkozott volna olyan szerepre, melyet egy írói segélyegyesület bizonyára több ávatottsággal és gyakorlottsággal tölt be.

— Ezt a félreértést később igyekeztem eloszlatni, el is oszlattam, de ezzel korántsem oldódott meg a válság, melynek mélyebben fészkelő okaiba még mindig nem sikerült behatolnom. Nyilvánvaló, hogy itt nem a „jobboldali“ és „baloldali“ írók küzdelméről van szó, hiszen mi csak írókat ismerünk, nem is a „fiatalok“ és „öregék“ harcáról, hiszen a nyertesek mindketteje tuljár az ötvenen s az egyik deres, a másik már galambósz. Én készörömet vállaltam volna a munkát és a vele járó harcot, bármennyire is el vagyok foglalva, ha azzal az ország érdekét szolgálhatom. Kiderült azonban, hogy ilyen szélhuzó Pen Clubot lehetetlen belevinni az európai hangversenybe. Minthogy pedig a válság újabb komolyan fenyegette a budapesti nemzetközi nagygyűlés ügyét, melyet most mindennél fontosabbnak tartok s mint-hogy egy irodalmi egyesület élén csak irodalmi meggyőződésem lehetnek és ezekből sem most, sem máskor egy fikarcnyit sem engedhetek, elhatároztam elnöki tisztségemről való lemondásomat, hogy nálam hivatottabb egyéniség simítsa el az előttem ismeretlen, még mindig rejtélyes ellentéteket s hozza egységes táborba irodalmunkat.

Kosztolányi Dezső lemondott a magyar Pen-Klub elnökségéről

Az Ujság olvasói emlékezni fognak rá, hogy néhány nap előtt a „magyar nemzeti irodalom vezére“, névszerint Herczeg Ferenc, Csathó Kálmán, Pekár Gyula és Császár Elemér bejelentették a magyarországi Pen-Klub elnökéhez, Kosztolányi Dezsőhöz intézett leveleikben, hogy lemondanak az egyesület választmányi tagságáról. A „nemzeti irodalom vezéreinek“ ezt a kilépését a jobboldali sajtó azzal motiválta, hogy Rothermere lord ezerfontos díját a Pen-Klub igazgatósága érdemtellenül juttatta két kiváló magyar írónak, Móricz Zsigmondnak és Krudy Gyulának. Ennek az „irodalmi“ afférnak egyik következménye, hogy a Pen-Klubnak a tavasszal Budapestre tervezett nemzetközi kongresszusát minden valószínűség szerint most már nem itt, hanem Belgrádban tartják meg. A különös affér konzekvenciáit levonta Kosztolányi Dezső is, aki ma leköszönt a Magyar Pen-Klub elnöki tisztségéről. Kosztolányi Dezső a következő nyilatkozattal indokolja ezt a lépését:

alakjában, eddig nem szóltam bele. Mint egy irodalmi egyesület elnöke, tapintatlannak vélttem volna, ha a nyilvánosság előtt bárkivel is vitatkozom. Most szükségesnek látom, hogy egyben-másban tájékoztassam a közvéleményt.

— Annakidején bizonyos szabódás után fogadtam el a Magyar Pen Club elnökségét. Távol állok a közélettől. Író vagyok, fegyverem a toll. Más hatalomra sohase törekedtem. A megbízatást pusztán az idej, Budapestben tartandó nemzetközi nagygyűlésre való tekintettel vállaltam. Azt reméltem, hogy külföldön némi érdeklődést és rokonszenvet kelthetek irodalmunk iránt.

— Tavaly ősszel Londonban meglátogattam Rothermere lordot s ő önként ezer font sterlinget ajánlott fel nekem, hogy ezzel két esztendőn át jeles írónk jeles munkáit jutalmazzuk. Hazajövet a díjat az igazgatóság rendelkezésére bocsátottam. Ez engem kért meg, hogy jelöljem ki a jutalmazandókat. Én irodalmi lelkiismeretemre hallgatva, Krudy Gyulát és Móricz Zsigmondot ajánlottam. Úgy éreztem, hogy ők a legérdemesebbek erre, mert művésztükben gyökeresen magyarok és gyökeresen európaiak s az, amit alkottak, szinte jelképesen tárja fel lelki életünket. Az igazgatóság, melynek soráiban ott volt többek közt tisztelt alelnökünk, Voinovich Géza is, előterjesztésemet egyhangulag tudomásul vette. Miután a döntést maga Rothermere lord is jóváhagyta, a díjat a kitüntetetteknek a titkárság átadta.

— A mi Pen Clubunk, mely eddigelé esk szellemi összekötőszerve volt irodalmunknak a vi-

— Ma levelet intéztem Radó Antal barátomhoz, a Magyar Pen Club ügyvezető alelnökéhez s közöltem vele, hogy elnöki tisztségemről lemondok. Abba a tollharcba, mely már hetek óta folyik a sajtóban, cikkek és nyilatkozatok